"ब्राह्मणां ब्राह्मणाज्जातो ब्राह्मणः स्यात् संशयः। अब्रिवाणां तथैव स्याद्वैश्यायामपि चैव हि" भा०दानधर्म-वाक्यस्यापि संकल्पभेदादेव तथात्वेन युगान्तरविषयत्वम्। तस्य लक्षणं यथा "जात्या कुलेन वृत्तेन स्वाध्यायेन श्रुतेन च। एभिर्युक्तो हि यस्तिष्ठेत्स च द्विज उच्यते" वह्निपु०। "न क्रुध्येन्न प्रहृष्येच्च मानितोऽमानितश्च यः। सर्वभूतेष्वभयदस्तं देवा ब्राह्मणं विदुः। अहेरिव गणाद्भीतः सोऽवमानादिव। अमृतमिव चाकाङ्क्षेत्तं देवा ब्राह्मणं विदुः। येन केनचिदाच्छन्नो येन केनचिदाशितः। यत्र क्व चन शायी च तं देवा ब्राह्मणं विदुः। विमुक्तः सर्वसङ्गेभ्यो मुनिर्मोक्षगतश्चरेत्। अस्तमेकचरं शान्तं तं देवा ब्राह्मणं विदुः। जीवितं यस्य धर्मार्थं धर्मो रत्यर्थमेव च। अहोरात्रस्य पुण्यार्थं तं देवा ब्राह्मणं विदुः। निराशिषमनारम्भं निर्नमस्कारमस्तुतिम्। अक्षीणं क्षीणकर्माणं तं देवा ब्राह्मणं विदुः" भा० मोक्षध०। "विशाखयूप उवाच। विप्रस्य लक्षणं ब्रूहि त्वद्भक्तिः वा च तत्कृता। यतस्तत्रानुपश्येम वासवाद्याः ब्राह्मणाः जनाः"। कल्किरुवाच "वेदास्तमीश्वरं प्राहुरक्षरं व्यक्तिमत् परम्। ते वेदा ब्राह्मणस्तस्मे नानाधर्माः प्रकाशिताः। यो धर्मो ब्राह्मणानां हि वा भक्तिर्मम पुष्कला। तयाहं तोषिता श्रीशः संभवामि युगे युगे। अहं तु विहितं सत्यं सत्यवानिर्मितं मनैः। तन्तुमयमधोहस्तं यज्ञसूत्रं विदुर्बुधाः। त्रिगुणं तद्ग्रन्थियुक्तं वेदप्रवरसंस्थितम्। शिरोधराद्भाभिमध्यात् पृष्ठार्द्धपरिमाणकम्। यजुर्विदां नाभिमितं सामगानामथर्वणाम्। वामस्कन्धेन विष्टम्भं यज्ञसूत्रं मनप्रदम्। सद्भक्तवन्दनाद्यैस्तु धारयेत्तिलकं द्विजः। भाले त्रिपुण्ड्रं कर्णाङ्गं केशपर्यन्तसुज्ज्वलम्। दुष्टमङ्गविभागस्तु त्रिपुण्ड्रं तत्त्रिधा कृतम्। ब्रह्मविष्णुशिवाख्यं दर्शनात् पापनाशनम्। ब्राह्मणानां मुखे लक्ष्मीर्वाचि वेदाः करे हरिः। गात्रे तीर्थानि वागाद्या मार्गे प्रकृतिस्थितः। सावित्री कण्ठकुहरा हृदयं ब्रह्मसंज्ञकम्। तेषां सनातनो धर्मः पृष्ठेऽधर्मः प्रकीर्तितः। भूदेवा ब्राह्मणा राजन्! पूज्या वन्द्याः सदुक्तिभिः। चातुराश्रमस्थायिनो मम धर्मप्रवर्तकाः। न वाचापि शपेद्ब्राह्मणपीडकान् मम प्रियाः। तेषां वचः पालयिष्यामि अवतारा मता मया। माहात्म्यं ब्राह्मणानां सर्वपापप्रणाशनम्। कल्किदोषहरं श्रुत्वा सद्यते सर्वतोभयात्" कल्किपु० ४अ०। "कर्मणा ब्रह्मणो जातः करोति ब्रह्मभावनाम्। स्वधर्मनिरतः शुद्धस्तस्माद्ब्राह्मण उच्यते" ब्रह्मवै० गणेशख० ३५अ०।

"जातकर्मादिभिर्यस्तु संस्कारैः संस्कृतः शुचिः। वेदाध्ययनसम्पन्नः षट्सु कर्मस्वस्थितः। शौचाचारपरो नित्यं विघसाशी गुरुप्रियः। नित्यव्रती सत्यरतः स वै ब्राह्मण उच्यते। यत्र दानमथाऽद्रोहः शान्तिर्यत्र दया तथा। तपश्च दृश्यते यत्र स ब्राह्मण इति स्मृतः"। तस्य धर्मो यथा "ब्राह्मणस्य तु यो धर्मस्तं ते वक्ष्यामि केवलम्। दमेन महाराज! धर्ममाहुः पुरातनम्। स्वाध्यायाभ्यसनञ्चैव तत्र कर्म समाप्यते। तस्मैहिन्सुखागच्छेद्धर्मवान् स्वकर्मणि। यज्ञार्थं विकर्माणि शान्तं प्रज्ञानतर्पितम्। कुर्वीतोपेत्य स्नानमथ दद्याद्यजेत च। संविभज्यापि भोक्तव्यं धनं सद्भिरितीष्यते। परिनिष्ठितकार्यस्तु स्वाध्यायेनैव ब्राह्मणः। कृत्यांटन्यत्र वा कृत्यान्मैत्रो ब्राह्मण उच्यते" पाद्मे स्वर्गख० २६ अ०। तस्य माहात्म्यादि यथा। "सर्वेषामेव वर्णानां ब्राह्मणः परमो गुरुः। तस्मै दानानि देयानि भक्तिश्रद्धासमन्वितैः। सर्वदेवाग्रजो विप्रः प्रत्यक्षविदयो भुवि। स तारयति दातारं दुस्तरे विश्वसागरे। हरिवंशेऽपि। सर्ववर्णगुरुर्विप्रस्त्वया प्रोक्तः सुरोत्तम!। तेषां मध्ये च कः श्रेष्ठः कस्मै दानं प्रदीयते। ब्रह्मोवाच। सर्वेऽपि ब्राह्मणाः श्रेष्ठाः पूजनीयाः सदैव हि। अविद्या वा सविद्या वा नाम कार्या विचारणा। स्त्रीबादिदोषसिद्धा ये ब्राह्मणा ब्राह्मणोत्तम!। आत्मभ्यो दैविकेऽपि परेभ्यो न कदाचन। अनाचारा द्विजाः पूज्या न च शूद्रा जितेन्द्रियाः। अभक्ष्यभक्षका गावः कोलाः सुमतयो न च। माहात्म्यं भूमिदेवानां विशेषादुच्यते मया। तव स्नेहाद्द्विजश्रेष्ठ! निशामय समाहितः। क्षत्रियाणां च वैश्यानां शूद्राणां गुरवो द्विजाः। अन्योऽन्यं गुरवो ज्ञेयाः पूजनीयाश्च भूसुर!। ब्रह्मणं प्रणमेदयस्तु विष्णुवद्भक्त्या नरोत्तमः। आयुः पुत्राश्च कीर्तिश्च सम्पत्तिस्तस्य वर्द्धते। न च नौति द्विजं यस्तु मूढधीर्मानवो भुवि। सुदर्शनेन तच्छीर्षं हन्तुमिच्छति केशवः"। पुष्पादिहस्तस्य विप्रस्य प्रणामनिषेधो यथा। "पुष्पहस्तं पयोहस्तं देवहस्तश्च भूसुर!। न नमेद् ब्राह्मणं प्रातस्तैर्वाभ्यर्चितविग्रहम्। जलस्थं देवमेघस्थं ध्यान-